

Karel Havlíček Borovský:

KRÁL LÁVRA

BYLTĚ jednou jeden starý dobrý král,
ale je to dávno, taky od Čech dál,
troje moře, devatery hory
dělí kraj ten od české komory,
kde on panoval.

*Bylť král irský Lávra, povím zkrátka vám,
a já o tom králi pěknou píseň znám:
nalej, stará čerstvého do číše
a vy, kluci, poslouchejte tiše,
já ji zazpívám.*

*Posud krále Lávru chválí irský lid,
nebyl ani tyran, nebyl taky žid,
nenabíjel cizím svoji kasu,
rekrutýrkou nesužoval chasu, nedal chudé dřít.*

*Jenom jednu slabost ten král dobrý měl,
že jest na holiče tuze zanevřel,
dal se holit jenom jednou v roce,
dlouhé vlasy po krku široce
nosil jak roj včel.*

*Horší ještě bylo: vždy na letnice,
jak očistil holič královské líce,
čekala jej podivná odplata,
nic na stříbře, ale skrze kata,
to šibenice!*

*Divili se lidé, mrzela je dost
na tom dobrém králi tato ukrutnost;
však co král chce, zdrávoť pro poddané,
tak po letech zvykli si Irčané
na tu podivnost.*

*Jenom holičové zvyknout nemohli,
na šibenici je špatné pohodlí,
než co dělat? nic jim nezbývalo,
leđa trpět, neb jich bylo málo
na rebelii.*

*Každý rok, když táhlo již na letnice,
sebral se bradýřský cech do radnice:
tam chudáci smutně los metali,
komu padne holit bradu králi
a – šibenice.*

*Padl los, ach! padl: letos Kukulín
bude holit krále, staré vdovy syn;
jak to stará vdova uslyšela,
omdlévala ustrašená celá:
„Ach! můj Kukulín!”*

*Již posloužil králi, již ho vede kat,
ukrutnou odměnu za tu službu brát:
tu se matka skrže zástup tlačí,
spěchá, co jí staré síly stačí,
zaň orodovat.*

*„Králi, pane králi! Syn můj jedinej,
pro Boha tě prosím, slitování měj!
Co si počnu, já ubohá vdova,
raděj sama umřít jsem hotova,
jen mi syna dej!*

*Králi, Milost - Pane! máš to lidský cit?
nevinného hochu katem utratit?
Muž můj padnul v službě tvého dvoru
a ty chceš mou jedinkou podporu
hanebně mi vzít? –*

*Jestliže ty, králi, dobré srdce máš,
jistě každoročně jednou blázníváš:
pro nic za nic, pro královské vousy
kat člověka bez viny zardousí,
to jsi otec náš?” –*

*Král se na ty řeči velmi zastyděl,
ale ještě více slitování měl,
nezlobil se, vzdychnul jen hluboko,
dobré srdce tisklo slzu v oko,
zastavit velel.*

*Všem se kázal vzdálit, jen sám Kukulín,
povolán ku králi, bledý jako stín;
král tu sedí, na klíně korunu:
„Přistup, synku, blíže sem ke trůnu
i pod baldachýn.*

*Přisahej, že smlčíš na věčné časy,
co jsi na mé hlavě viděl pod vlasy,
pak se tobě neublíží v ničem
a ty budeš mým dvorním holičem
po všechny časy.”*

*Rád přísahal mladík a byl propuštěn,
zvěstovati matce, jak jest povýšen;
pak holíval ob den králi líce
a již žádný holič na letnice
nebýval věšen.*

*Těšili se lidé, že ten dobrý král
jedinkou svou chybu vymluvit si dal;
více však než celý národ irský
počestný cech holičsko-bradýřský
si to liboval. — —*

*Stojí mladý holič v dvorském obroku,
raduje se matka z toho pokroku,
jasné hvězdy na fraku se třpytí,
zlaté porty, vyšívané kvítí,
břitva po boku.*

*Než co platí hvězdy, zlaté třepení,
když srdéčko trápí ostré hryzení:
nevyjevit nic po věčné časy,
co vidívá na králi pod vlasy
vždy při holení!*

*Husy štěbetají, tichá je labuť;
kdo chce tajnost smlčet, holičem nebud':
holičovi vědomosti škubou,
než je poví, přenáramně hubou:
jazejček je rtuť!*

*„Ach! můj milý synu, co tě sužuje?
Ve dne nemáš stání, v noci pokoje:
bývals vesel, teď ti líčko vadne,
mladé tělo den ode dne chřadne,
pověz, co ti je?“*

*„Má milá matičko, ach! pomoc žádná!“
„Můj milý synáčku, moc zví, kdo se ptá;
v černém lese bydlí poustevníček,
ten má od všech lidských srdcí klíček,
on ti radu dá.“*

*Pravil starý v lese: „Dobře znám tvůj kříž,
synku, ty jsi holič a tajemství víš.
Ty je nesmíš povědít žádnému,
neulehčíš ale srdci svému,
až to vyslovíš.“*

*Blíže u Viklova na stoku dvou řek
stojí dutá vrba třetí lidský věk;
všeptej do ní v tiché noční době
své tajemství, a ulevíš sobě,
jiný nemám lék.“ –*

*Hned tu noc se holič z domu vypravil,
zkusit, co mu starec v lese poradil,
a našeptal do vrby hltavě,
co král Lávra skrývá na své hlavě,
pak se uzdravil.*

*Po tom uzdravení prošel krátký čas,
tu strožil král Lávra hlučný dvorní kvas,
z celé země paničky a páni
sjeli se k tomu hodování
na králův rozkaz.*

*A po hodování velikánský sál
hladce voskovaný čekal již na bál;
ještě k tomu na tu dvorní švandu
nejslavnější Karlovarskou bandu
objednal si král.*

*Po Češích je doma vždycky malý sled,
ale všude jinde naplňují svět:
muzikanty, jezdce, harfenice,
ouředníky, sirky ze Sušice
najdeš všude hned.*

*Táhli hudci k bálu, až pan Červíček
silným kvapem ztratil z basy kolíček,
a když přišli k Viklovskému brodu,
zpozoroval tu svou velkou škodu
na stoku dvou řek.*

*Tam u duté vrby s basou smutně stál:
„Půjdu-li ho hledat, promeškáme bál!”
Uříz' z vrby větev na kolíček,
co způsobí, o tom pan Červíček
nic se nenadál.*

*Způsobil tam s basou králi čistou věc,
jak na bále pustil po strunách smyčec,
tu řve basa, až všechno přehluší:
„Král Lávra má dlouhé oslí uši,
král je ušatec!”*

*Král dal hned Červíčka s basou vyhodit,
bylo však již pozdě basu oběsit,
a tajemství, pro něž lazebníci
umírali jsou na šibenici,
rozeslo se v lid.*

*Co nyní celý svět věděl od basy,
nebylo nic platno skrývat pod vlasy,
tak král Lávra nosil po tom bálu
svoje dlouhé uši bez futrálu
po všechny časy.*

*A po krátké době, když utich' povyk,
líbil se přec lidu dobrý panovník,
zdálo se jim, že ty dlouhé uši
právě dobře ke koruně sluší,
všechno může zvyk! –*

*Tu je konec písně: zdráv buď Lávra král!
Kukulín ho vždycky holil a stříhal,
neb to nikdy na jevo nevyšlo,
jak tajemství až do basy přišlo
a z basy na bál.*

*Není každá vrba jako Viklovská,
ani každá basa jak Červíčkovská:
a když tě co na jazyku svrbí,
našeptej to jen do staré vrby,
dceruško drahá.*